

АРХЕОЛОГІЧНІ ІНСТИТУТИ — вищі навчальні культурологічні заклади археологів, архівістів, музеєзнавців, бібліотекознавців, етнографів. Існували Київ. та Одес. археол. інститути, плани створення такого закладу в Харкові не були реалізовані. Першим після тривалого підготов. періоду восени 1918 (дозвіл отримано 1917) на правах приват. навч. закладу з двома відділ. (археол. з істо-рією мистецтв та археогр.) створ. Київ. археол. інститут (КАІ) на чолі з проф. **М. Довнар-Запольським** (його послідовниками на посаді ректора були **М. Гуля**, **С. Маслов**, **Ф. Шміт**), незмін. наук. секр. була **Н. Полонська-Василенко**. Упродовж існування КАІ (1918–24) постійно змінювалася не лише кількість відділ., а й концепція його діяльності: з двох перших відділ. спочатку виокремилася відділ. історії мистецтв, пізніше створ. етнографічне. До інституту (в дійсні слухачі) приймали юнаків і дівчат, які закінчили ВНЗ або навчалися на остан. курсах. На 1-му курсі студенти КАІ слухали лекції, на 2-му — працювали за семінар. системою, на 3-му передбачалось написання дис. та її захист перед наук. радою інституту. Викладали в КАІ **В. Базилович**, **О. Грушевський**, **В. Романовський**, **В. Кордт**, **М. Біляшівський** та ін., навчалися майбутні науковці: **Л. Динцес**, **М. Новицька**, **Н. Коцюбинська** та ін. Одес.

археол. інститут (ОАІ) відкрито у серпні 1921 згідно з рішенням Одес. губпрофосу як вищий наук.-навч. та профес.-тех. заклад для «наукової і практичної» підготовки архівістів, музеєзнавців та культурологів із 3-річ. курсом навчання (ректор — **Ю. Оксман**, проректор — **С. Дложевський**). Були відділ. археол. і археографічне. Здійснено один випуск — 1924. ОАІ розформовано у зв'язку з рішенням створ. на базі Одес. ІНО музейно-бібліотечно-архів. факультет (див. **Архівна освіта**).

Рекомендована література

1. Боровой С. Я. К истории создания Одесского археологического института и его археографического отделения // АЕ за 1978 г. Москва, 1979;
2. Матяш І. Перший український осередок фахової підготовки архівістів (До 80-ліття Київ. археол. інституту) // КС. 1998. № 6;
3. Її ж. Археологічний інститут у Одесі: втрачені можливості // Архіви України. 1998. № 1–6;
4. Її ж. Джерельна база історії архівної освіти: (Київ. археол. інститут) // Спец. галузі істор. науки: Зб. на пошану М. Я. Варшавчика. Вип. 2. К., 1999.

І. Б. Матяш

Бібліографічний опис:

Археологічні інститути / І. Б. Матяш // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44779>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).